

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2070

เรื่อง วันสิ่งแวดล้อมไทย
ผู้เรียบเรียง นายนรากร นันทไตรภพ วิทยากรปฏิบัติการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ ธันวาคม 2561

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมนับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของทุกคน จากสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น พื้นที่ป่าไม้มีจำนวนลดลง การปนเปื้อนของขยะพิษในพื้นดินและแหล่งน้ำ การสะสมของขยะพลาสติกในทะเล ปริมาณฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายในอากาศ รวมถึงสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป นำมาซึ่งปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำป่าไหลหลาก ดินถล่ม ภัยแล้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น น้ำท่วมจากขยะอุดตันท่อระบายน้ำ แหล่งน้ำใช้เน่าเสีย การเจ็บป่วยจากสารเคมีที่ไหลลงสู่พื้นดินและแหล่งน้ำ ขยะพลาสติกสะสมในทะเล ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล เป็นต้น

การจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยนั้นเริ่มต้นอย่างเป็นทางการโดยมีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จนกระทั่งมีการปฏิรูประบบราชการจึงมีการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้น โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

ความเป็นมาของ “วันสิ่งแวดล้อมไทย” นั้น สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2532 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงมีพระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ใจความเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลกและประเทศไทย ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“...เมื่อเร็ว ๆ นี้ เกิดคิดขึ้น หรือควรพูดว่าได้ข้อมูลมาเกี่ยวกับเรื่องเรื่องหนึ่ง ซึ่งเขาเดือดร้อนกันทั่วโลก คือ ความเดือดร้อนที่ทุกคนจะต้องประสบแต่ไม่ใช่ทุกคนจะรับรู้ แล้วคนที่รู้ บางทีก็โวยวายทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นมาก ปัญหานี้ เคยได้พูดถึงที่อื่นมาแล้ว เกี่ยวข้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมของโลก ซึ่งกำลังวุ่นวายกันมากทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อย ทั้งผู้ที่อยู่ในทวีปยุโรป อเมริกา เอเชียก็พูดกันทั้งนั้น คือปัญหาว่าสิ่งแวดล้อมจะทำให้โลกนี้เปลี่ยนแปลงไป...”

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 ประกาศให้วันที่ 4 ธันวาคม ของทุกปี เป็น “วันสิ่งแวดล้อมไทย” อันเป็นวันสำคัญที่ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในด้านสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้พสกนิกรชาวไทย ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ตลอดจนร่วมกันอนุรักษ์ คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน เกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ในมาตรา 50 มาตรา 57 มาตรา 58 และมาตรา 72 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

กำหนดให้บุคคลและภาครัฐ ร่วมมือกันในการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อสุขภาพ อนามัยและคุณภาพชีวิต ของประชาชน จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยรวมไม่ให้เกิดการทำลายหรือเกิดผลกระทบ จากฝีมือของมนุษย์ ตลอดจนทำหน้าที่ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยให้มีความยั่งยืน

จึงเห็นได้ว่าการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ตามที่รัฐธรรมนูญฯ ได้เน้นย้ำหน้าที่ของบุคคลและภาครัฐ ที่จะต้องมีการร่วมมือและจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมกัน และเมื่อนับจาก พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 29 ปี พระอัจฉริยภาพด้านสิ่งแวดล้อม ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระราชดำรัส ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อโลกและประเทศไทยมาโดยตลอด ได้ปลุกจิตสำนึกของคนไทย ให้ตระหนักถึงความสำคัญ ร่วมใจกันอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ ของประเทศไทยให้มีความยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (ม.ป.ป.ก). การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (UN Conference on Human Environment, Stockholm Conference). สืบค้น 21 สิงหาคม 2561 จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pol_sustainable.html
- _____. (ม.ป.ป.ช). 4 ธันวาคม วันสิ่งแวดล้อมไทย. สืบค้น 14 สิงหาคม 2561 จาก http://www.pcd.go.th/Special/envi_day.htm
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2558). ต้นธารงานส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.deqp.go.th/institution/download/>
- กอบกุล รัชชานคร. (2550). กฎหมายกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. สืบค้น 20 สิงหาคม 2561 จาก https://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=1038&filename=index
- ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (2550). พระราชดำรัสในหลวงกับปัญหาโลกร้อน. สืบค้น 23 สิงหาคม 2561 จาก http://www1a.biotec.or.th/BRT/dmdocuments/Sheech_of_king.pdf?phpMyAdmin=dc109ce0f4374de03bd82620757db7f3
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2560). 4 ธ.ค. วันสิ่งแวดล้อมไทย. สืบค้น 22 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.mnre.go.th/nakhonsithammarat/th/calendar/detail/181>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2534). การกำหนดวันสิ่งแวดล้อมไทย. สืบค้น 30 สิงหาคม 2561 จาก http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=58889&key_word=&owner_dep=&meet_date_dd=12&meet_date_mm=11&meet_date_yyyy=2534&doc_id1=&doc_id2=&meet_date_dd2=&meet_date_mm2=&meet_date_yyyy2=
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. (2550). กฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.